

VÄST SAHARA

Nr 1 2013 Pris 30 kronor

Svenskt riksdagsbeslut om erkännande	6
---	---

De riktigt små barnen drabbas alltid först	10
---	----

Unik skola för funktionshindrade barn	12
--	----

***POLITIKEN I DET
VÄSTSAHARISKA
MODET***



Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra
nummer per år.
ISSN 1652-2052
**Ansvarig utgivare och
redaktör:**
Lena Thunberg
Redaktionsråd:
Ulla-Karin Karlson
Jan Strömdahl
Arto Valtonen
Monica Zak
Grafisk form:
Tidningsform & Textfason
Layout:
Ulla-Karin Karlson
Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg
Telefon:
070 - 475 46 45
Hemsida och facebook:
www.vastsahara.net
E-post:
vastsahara@brevet.nu
Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pre: 200:-
Plusgiro:
20 40 03 - 8
Föreningen Västsahara:
Jan Strömdahl
070 - 438 88 41

Omslagsbilder:
Framsida: Johan Lidman
Kvinna i flyktinglägren.
Baksida: Lena Thunberg
Najla i flyktinglägren
december 2011.
Tryckeri: Markaryds Grafiska
Presslagd: November 2012

Tidskriften Västsahara får
bidrag av Statens
kulturråd och Folke
Bernadotte-akademien.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: Nyheter, bakgrund, informationsmaterial, www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27
medlemsorganisationers kampanjsida, nyheter, bakgrund och plattform, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska,
www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org
Støttekomiteen for Vest-Sahara: www.vest-sahara.no. **Polisario Front:** Telefon 08-315610
Lästips: Västsahara – Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 80:-, Informationsfoldrar (enstaka gratis): Muren, mi-
norna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008, Västsahara 2006, Unga i öknen 2012 och Västsahara 2013.



Riksdagsbeslut om erkännande

Nu återstår bara ett regeringsbeslut från Sverige.

Barnen drabbas först

Akut undernäring drabbar de riktigt små barnen.

Nytt fiskeavtal med Marocko på gång

Trots ett nej från EU-parlamentet driver kommissionen på.



Mode med stolthet, kreativitet och kraft

Mode kan vara en kraft att föra fram ett politiskt budskap.

Unik skola i flyktinglägren

Här får barn med intellektuella funktionshinder utvecklas.

Vittnesmål

Trots övergrepp fortsätter de sitt fredliga motstånd.

Marockopengar till SvD:s ledarskribent?

Vari från kom pengarna till stipendiet egentligen?

4

6

8

10

12

14

18

Historiskt riksdags- beslut

– I oktober 1975 lämnade jag min familj i El Aaiún. I december 2012 återsåg jag min 95-åriga mamma, mina syskon och många släktingar efter 37 år, berättar Aliyen Kentawi, Polisario-representant i Sverige sedan ett år.

Det var naturligtvis ett känslofyllt möte. Få Polisioledare har fått möjlighet att följa med på UNHCR:s utbytesresor från flyktinglägren till ockuperat område eller tvärtom. Tusentals västsaharier står på kö. I fem dagar får de träffa sina släktingar. Sedan går flyget tillbaka.

Aliyen Kentawi är bara en av alla västsaharier som är splittade från sina anhöriga. Han träffade över tusen personer under besöket. Folk vallfärdade till familjen för att träffa honom. En stor välkomstmiddag organiserades till hans ära.

Det svenska riksdagsbeslutet i december om ett erkännande av Västsahara plus Aliyen Kentawis besök fick den marockanska regimen att se rött. I tidningar och tv påstods att Aliyen Kentawi hade hoppat av från Polisario. Även nationella MAP, Mahgreb Arab Presse spred ut detta falska budskap, som snart kunde dementeras av Polisario-representanten själv i flyktinglägren.

– Västsaharierna i ockuperat område är modiga, de är inte rädda, trots att många har fängslats och torterats så många gånger. Men folket behöver skydd. Det internationella samfundet måste ge dem det. Detta är människor som bara ber om sina rättigheter, ingenting annat.

Den 1 februari ställs 24 civila västsahariska människorättsaktivister inför militärdomstol, i sig en absurditet som EU-parlamentariker protesterar mot. I två år har de 24 suttit fängslade utan rättegång

efter stormningen av protestlägret Gdeim Izik.



LENA THUNBERG
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseströrelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2006 undertecknade EU ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.



SENASTE NYTT

Stopp för besök till lägren

Besöken till flyktinglägren och de befriade delarna reduceras på grund av "krigssituationen i Mali och dess möjliga negativa effekt på säkerhet och stabilitet i regionen", meddelade Västsaharas regering 23 januari.

Flera utländska biståndsarbetare och volontärer som befunnit sig i Polisarios flyktingläger har också uppmanats att resa hem.

– Vi vill undvika onödiga risker. Det är bara de som är nödvändiga och som arbetar inom hälso- och matsektorn, som får stanna, säger Polisarios representant i Sverige, Aliyen Kentawi, och meddelar att läget för övrigt är helt lugnt.

I oktober 2011 kidnappades två spanska och en italiensk biståndsarbetare från flyktinglägren. Mokhtar Belmokhtar, samma person som tagit på sig terrorattentatet mot gasanläggningen i Algeriet i januari, ska ha legat bakom kidnappningen. Biståndsarbetarna släpptes 8 månader senare. I juli 2012 uppmanade den spanska regeringen alla spanska biståndsarbetare att frivilligt lämna flyktinglägren av säkerhetsskäl.

Marockan till riksdagen

Talmannen i Marockos representanthus, Karim Ghellab besöker Sverige 19–20 februari inbjuden av talmannen i Sveriges riksdag.

Marockanerna ska bland annat att möta riksdagens talman, utrikesutskottet och biståndsminister Gunilla Carlsson.

Karim Ghellab är utbildad i Frankrike och har arbetat i det marockanska styret med transportfrågor; utbyggnaden av vägar, järnvägar och hamnar. Från 2002 var han minister för Utrustning och transport. Talman blev han 2011.

Erkänn Västsahara!

Den danske EU-parlamentarikern Søren Søndergaard uppmanar 7 januari Danmarks regering att följa den svenska riksdagens exempel och erkänna den västsahariska staten. Han kom just tillbaka från ett besök i den ockuperade delen av Västsahara, övervakad av marockansk säkerhetspolis.

– De grova MR-brotten står i strid med ramavtal mellan EU och Marocko. Marocko ska inte kunna tjäna pengar på att sälja Västsaharas fisk och andra naturresurser till EU, sa Søren Søndergaard.

Militärdomstol – lagbrott

Ingen oberoende eller opartisk undersökning av Gdeim Izik-händelserna har skett. Att de 24 västsaharierna fängslats och ska ställas inför militärdomstol i februari är en direkt följd av deras arbete för mänskliga rättigheter, skriver den danska organisationen Afrika Kontakt.

De ber Danmarks utrikesminister Willy Sovndal påpeka för marockanska regeringen att det är omoraliskt och mot internationell rätt att ställa civila inför militärdomstol.

Skydda västsaharierna!

Västsaharierna måste skyddas från den marockanska regeringens förtryck. Västsaharier som hålls fångna i hemligt förvar måste synliggöras. Alla västsahariska politiska fångar måste släppas. Kränkningar av mänskliga rättigheter måste utredas. Västsaharier måste garanteras civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. FN måste genast inrätta ett permanent MR-organ i Västsahara, skriver Robert F. Kennedy Centre i en rapport i november.

– Det sänder inga bra signaler ut i världen att ett land som Sverige, som demokratisk förebild, har en regering som inte lyssnar på sitt parlament, säger Hans Linde (V).

Men han säger också att regeringen enligt grundlagen har rätt att fatta sina egna beslut när det gäller just utrikespolitiken.

– Men nu har vi bundit upp fyra partier inför ett regeringsskifte. Då finns det ingen väg tillbaka när det gäller erkännandet.

– Sverige har en tradition att gå före i Västsaharafrågan. Sverige sa ju nej till fiskeavtalet 2006 och sedan följde flera EU-länder efter 2011.

– De länder som skulle kunna följa efter Sverige och fatta beslut om erkännande är kanske Danmark, Holland och Irland inom EU och Norge och Island i Europa, menar Hans Linde.

Det fanns sedan länge kongressbeslut om ett erkännande av Västsahara hos Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Nu drev även Sverigedemokraterna samma linje. I utrikesutskottet blev det majoritet för ett erkännande.

– Vi lägger fram vår politik och sedan får andra partier ta ställning till den. Det var en stor överraskning att Sverigedemokraterna stödde det rödgröna förslaget om erkännande, säger Hans Linde.

Efter beslutet i utrikesutskottet skulle frågan upp för omröstning i själva riksdagen. Alliansen valde då att inte låta en omröstning ske. Var man kanske rädd att visa att det även inom alliansen finns enskilda riksdagsledamöter som är positiva till ett svenskt erkännande? Beslutet klubbades helt enkelt igenom i riksdagen. Utrikesminister Carl Bildt kunde då meddela att det inte är regeringens uppfattning att Sverige ska erkänna Västsahara. ”Regeringen har uppfattningen att alla kriterier för ett erkännande inte är riktigt uppfyllda”, sa UD:s presschef Anders Jörle i P1.

– Jag anser att alla tre kriterier är uppfyllda, eftersom Polisario har kontroll över de befriade delarna av Västsahara, säger Hans Linde. Sverige har aldrig krävt att en regering ska ha kontroll över 100 procent av sitt territorium. Då skulle vi till exempel inte kunnat erkänna Kosovo och fått problem

vid erkännandena av Moldavien och vissa av de nya staterna i Baltikum och före detta Jugoslavien.

– För ett par år sedan besökte jag staden Tifariti i de befriade delarna av Västsahara, jag mötte företrädare för den regering som styr området och jag samtalade med de människor som bor och lever i detta befriade område. Det finns ett land, det finns en regering och det finns definitivt ett folk – det som saknas är den politiska viljan från

det starka spanska folkliga stödet framför allt på Kanarieöarna, där hon har vistats mycket.

– Det här är en klar signal till den marockanska regeringen att den måste sätta sig ned och verkligen förhandla. De måste göra något. Det här är en riktig press på dem.

En inbjudan till Paris att komma och berätta om beslutet har kommit till de svenska riksdagsledamöterna.

– Att det är just till Frankrike inbjudan



Det svenska humanitära biståndet har pågått länge, skiftat och bestått av vällingpulver, vattentankbilar, begagnade kläder och mat som fiskkonserver.

de borgerliga partierna, säger Hans Linde.

– Jag är väldigt glad att det blev ett beslut om erkännande av Västsahara i riksdagen. Det är bara ett och ett halvt år till nästa val och den här regeringen kommer inte att sitta för evigt.

– Det här är första steget till att fler länder gör som Sverige, säger en nöjd riksdagsledamot Bodil Ceballos (MP).

Hon är sammankallande i riksdagens nätverk för Västsahara och är väl förtrogen med

gäller är extra viktigt, menar Bodil Ceballos. Det är ju de som är själva brosmklossen i konflikten. Nu måste vi jobba mer med våra Gröna kollegor så att de kan påverka i Frankrike.

Urban Ahlin (S) har fått olika reaktioner från omvärlden efter erkännandebeslutet i riksdagen. De negativa har kommit från arabländernas ambassadörer i Sverige, men vilka länder det gäller vill inte Urban Ahlin berätta.

– Det här beslutet sätter verkligen press på Marocko, som inte har rätt att avgöra frågan om Västsahara. Ett erkännande av den västsahariska staten visar att det finns en omvärld som är emot Marockos försök att förhindra att en stat bildas.

– Regeringen har ju sagt att den inte kommer att erkänna den västsahariska staten, men jag tror att om något av allianspartierna tar bladet från munnen och säger att det inte är rimligt att Marockos ockupation fortsätter, då måste regeringen agera. Men regeringen har i alla fall hållit fast vid det humanitära stödet till flyktinglägren och den folkrättsliga aspekten av frågan och det är bra.

– Om vi kommer till makten vid nästa val, så kommer Västsaharas erkännande att ha hög prioritet. Västsahara har alltid varit viktigt hos oss, säger Urban Ahlin.

– Nu måste det svenska humanitära stödet öka, säger Hans Linde. I januari besökte han och Jonas Sjöstedt (V) de västsahariska flyktinglägren.

– Vi fick ett furstligt mottagande! Glädjen över det svenska riksdagsbeslutet var naturligtvis stor. Västsaharierna menar att detta är en verklig milstolpe.

– Samtidigt förstod vi hur svår den humanitära situationen har blivit för flyktingarna sedan spanska organisationer tvingats dra ned på sitt stöd på grund av den ekonomiska krisen. Tidigare fick alla skolbarn frukost. Nu kan man inte erbjuda det längre.

– Biståndsminister Gunilla Carlsson borde skjuta till mer pengar till flyktingarna. Det är så små summor som Sverige betalar. Det humanitära stödet skulle kunna tredubblas.

– Det är extremt svåra förhållanden i flyktinglägren, men de gör sitt yttersta där. Vi träffade presidenten, premiärministern och många från den politiska ledningen. Det var intressant att se att de också lever under mycket enkla förhållanden, säger Hans Linde.

De två riksdagsledamöterna träffade också den svenska ambassadören i Alger. Den franske presidenten Hollande har påpekat att Västsaharafrågan hör hemma inom FN-systemet och inte hos Marocko. Det är en intressant signal inom den franska utrikespolitiken, menar Hans Linde.

**Text: Lena Thunberg
Bild: Nafaa Salem**

Riksdagsbeslut om erkännande

Den 5 december tog den svenska riksdagen det historiska beslutet att Sverige ska erkänna den västsahariska staten SADR. Men regeringen säger nej och det är regeringen som erkänner länder, inte riksdagen.

Barnen drabbas först

– Jag tror inte att svenskarna har förstått hur viktig makrillen är för flyktingarna. Den är oerhört populär bland befolkningen och utgör den enda omega3-källan för dem. Alla vill ha mer. Egentligen borde de få dubbel ranson. Det skulle göra underverk, säger den norska nutritionisten Ingrid Barikmo.

Det är biståndsorganisationen Praktisk Solidaritet som med stöd från Sida under en period har sänt makrill på burk till flyktingarna. – Om inte Sverige kan skicka mer makrill borde man sprida kunskap om varifrån den kommer till eventuella givare i andra länder, anser Ingrid Barikmo.

– Under en tvåårsperiod har vi levererat 1,5 burk på 225 gram nettovikt makrill per person och månad. Nu kommer vi att lägga in en ny ansökan till Sida där vi begär att få leverera två burkar per person och månad. Vi får se hur det går. Vi vet att makrillen är väldigt uppskattad av flyktingarna, säger Tommy Andersson på Praktisk Solidaritet.

Sida beviljade 32 miljoner kronor till Praktisk Solidaritet för en två-årsperiod 2011–2013. Det täcker makrillen, frakt av begagnade kläder och ett litet pilotprojekt för tillverkning av kvinnokläder.

Norskt stöd. Ingrid Barikmo från Høgskolen i Oslo og Akershus har studerat närings-tillståndet hos flyktingarna för norska Kirkens Nødhjelp i över tio år.

Kirkens nødhjelp bedriver ett näringsprojekt vid nio sjukhus i flyktinglägren sedan 1999. I samarbete med Høgskolen i Oslo og Akershus har man genom näringsstudier visat att undernäring och felaktig näring är ett stort problem bland barn och gravida kvinnor.

Projektet förser sjukhusen med mat och näringsriktig kost till omkring 1000 patienter, anställda och berörda dagligen. Dessutom utbildar man personal vid sjukhusen i näringslära, behandling och förebyggande arbete bland utsatta grupper. De senaste åren har Kirkens Nødhjelp samarbetat med Väst-

saharas regering, andra icke-statliga organisationer och FN-systemet för att utveckla en näringsstrategi för befolkningen.

Projektet finansieras av den norska statens motsvarighet till Sida, Norad, som förväntas bevilja mellan fem och sex miljoner norska kronor varje år till och med 2015.

Ofullständigt matbistånd. Det är framför allt barnen som drabbas av den ensidiga och otillräckliga kosten. Undernäring och minskad växt är några effekter.

FN:s matbistånd i katastrofsituationer, så kallade matkorgar, består av linser, bönor, mjöl, matolja och socker.

– Det ska man leva på i kanske ett par månader och högst ett år, säger Ingrid Barikmo. De västsahariska flyktingarna har ju levt på det i årtal. Fukt och grönt saknas till exempel.

– Men vi kunde se en försämring när jag var nere i lägren i december. Nu går spiralen nedåt och det är alltid de riktigt små barnen som drabbas först. Det var akut kris, eftersom det näringstillskott som UNHCR köper in för de svårt undernärda barnen inte finns att köpa längre och plötsligt fanns ingen kunskap om vad man skulle göra i stället. Nu måste vi hjälpa flyktingarna att hjälpa sig själva, så att de inte blir så beroende av oss. Men samtidigt kan de ju inte gå ut i skogen eller på marken och skaffa mat! Men med utbildning kan de lära sig att utnyttja det de har i akutsituationer, säger Ingrid Barikmo.

När UNHCR och World Food Programme 2006 beslutade att matbiståndet skulle skäras ned från en beräkning av 160 000 flyktingar till 90 000 blev det ett ramaskri bland flyktingarna och Västsahariska Röda Halvmånen, som distribuerar maten.

”Vi kunde se en försämring när jag var nere i lägren i december. Nu går spiralen nedåt.”



Den norska nutritionisten Ingrid Barikmo har i många år studerat norska Kirkens Nødhjelps lyckade näringsprojekt i flyktinglägren.



Akut undernärda och småväxta. Under-sökningar från 2008 visade att också då var det barnen som drabbades först. Redan året efter höjde man därför beräkningarna till 125.000 personer, vilket fortfarande är för lite hävdar Västsahariska Röda Halvmånen.

– Dessutom föds det ju hela tiden barn och befolkningen ökar, konstaterar Ingrid Barikmo.

– 2008 var 18 procent av barn under fem år akut undernärda, det vill säga nära att dö. 2010 hade den siffran sjunkit till 8 procent, kanske på grund av att mer mat kom in. Nu väntar vi på rapporten för 2012, men den försämring, som vi ser på grund av den ekonomiska krisen, kommer nog inte att synas i den rapporten tyvärr. Rapporten gjordes för tidigt.

Det är främst matprojekt från spanska frivilligorganisationer, som kompletterar WFP:s matbistånd, som har försvunnit.

– Men den spanska statens humanitära stöd med 100 gram frukt och grönt per dag och person ska i alla fall fortsätta, har vi just fått veta, berättar Ingrid. En svensk äter 700 gram per dag som jämförelse, så det borde naturligtvis öka i stället.

Cirka 30 procent av flyktingbarnen är småväxta, det vill säga de ökar inte i längd som de ska. Anemi är ett annat problem. 53 procent av barnen, 56 procent av de gravida kvinnorna och 67 procent av de ammande kvinnorna var drabbade 2010.

– Det är inte bara brist på varor utan för långsam administration från UNHCR, som skapar problemen, menar Ingrid Barikmo.

– Ett problem med matkorgarna är att varje hushåll får en korg per individ. Det betyder att ett hushåll med många barn blir ganska

bra försedda med basmat, eftersom barnen inte äter så mycket. Ett hushåll med många vuxna blir däremot mera utsatta.

Det farliga vattnet. Ett annat problem är vattnet. Det innehåller för mycket jod, som kan ge upphov till struma. Vattnet dricks av getterna, vilket betyder att getmjölken också innehåller för mycket jod. De flesta familjer har tre eller fyra getter, som man mjölkar. Mjölken har hittills ansetts ge ett bra näringstillskott till framför allt barnen. Nu får man alltså tänka om. Bröstmjolk från ammande mödrar, som dricker vattnet och getmjölken, är ju inte heller bra.

– Det viktigaste är att rena vattnet i lägren. Det har skett på sina ställen men fortfarande är det två läger som saknar reningsanordningar för vattnet, som sedan transporteras i tankbilar eller i ledningar.

– Tekniken finns och det är inte svårt att installera reningsverken men det tar alldeles för lång tid, säger Ingrid Barikmo. Ändå säger UNHCR att man prioriterar detta.

Under tiden borde åtminstone ammande mödrar få flaskvatten att dricka och barnen borde få högpastöriserad mjölk. Men det är naturligtvis också en kostnadsfråga.

– Nu studerar vi också om för hög jodhalt kan ge kognitiva skador och om det finns miljögifter i vattnet och getmjölken. Getterna äter ju till exempel plast, berättar Ingrid Barikmo.

Läkarbristen.

– Det är FN med sina nobla principer som ska se till att sjukvården fungerar i flyktinglägren, men det gör man inte, sa den tidigare västsahariske hälsoministern Sidahmed Tayeb Bere, när vi träffade honom i lägret Smara i november 2011.

Läget har dessutom försämrats. Många västsahariska utbildade läkare flyttar till Spanien för att med sin lön kunna skicka pengar till familjerna i lägren. Det generösa biståndet från frivilligorganisationer i Spanien till flyktinglägren har också minskat drastiskt på grund av den finansiella krisen i Europa, där ju Spanien är särskilt drabbat.

– Vi har bara 10 läkare i flyktinglägren nu, men vi är stolta över att vi har lyckats utbilda 130, berättade Sidahmed Tayeb Bere för ett år sedan. Det är framför allt på Kuba som många västsahariska studenter har fått sin läkarutbildning.

Ryckigheten i World Food Programmes matkorgar är också ett problem. Bönor, linser, mjöl och matolja är huvudingredienserna sedan 35 år.

– Varje år utvärderar WFP matkorgarna. Det tar en månad att utvärdera, en månad att studera resultaten och en månad att fatta beslut. Det kan bli tre månader utan stöd, sa den förre hälsoministern Sidahmed Tayeb Bere bister.

Utbildning av västsaharier ingår i det norska projektet. Vattnet har för hög jodhalt vilket kan orsaka struma. Getmjölken är därför inte bra.

Nej till Västsahara-varor

Axfood, Coop, Ica och Bergendahls/City Gross vill inte sälja varor från det ockuperade Västsahara: "Vi finner det oförenligt med våra affärssetiska åtaganden att köpa och vidare-sälja råvaror och produkter från det ockuperade Västsahara." Formell ursprungsmärkning saknas och därför "bör en försiktighetsprincip tillämpas vid misstanke om otillräcklig eller felaktig märkning, samt för att kunna undvika varupartier med inslag av olika ursprung, där också varor från Västsahara kan ingå."

Kontroll av ursprung

Marockos export till EU kommer att öka med EU:s nya handelsavtal. Nederländerna anser att varor producerade i Västsahara inte omfattas av handelsavtalet. Ursprungsmärkning är ett problem. Varor från Västsahara kan vara märkta marockanska.

Vilka initiativ tänker handelsminister Eva Björling ta för att Sverige ska klargöra att jordbruksvaror producerade i Västsahara inte omfattas av EU:s handelsavtal med Marocko? frågade riksdagsledamoten Hans Linde (V) i riksdagen i januari.

Svenska båtar till Marocko

Välutrustade svenska fiskebåtar, byggda med stora subventioner, hamnar ofta i tjänst hos den marockanska ockupationsmakten. Vad tänker landsbygdsminister Erlandsson göra åt det? undrar Jens Holm (V) i en skriftlig fråga i december.

Att minska antalet fiskefartyg är ett sätt att minska fiskekapaciteten. Men genom att det är möjligt att överlåta fiskerättigheter har flera fiskeföretag sålt sina rättigheter att fiska i Sverige och flyttat till det av Marocko ockuperade Västsahara.

Regeringen positiv

Regeringen är positiv till EU-kommissionens förslag om överlåtbara fiskenyttjanderättigheter.

"Vad gäller fiske utanför Marockos kust finns det inga svenskregistrerade fartyg som fiskar utanför Marocko." Regeringen kan inte "förhindra att fiskefartyg eller andra fartyg som är privat egendom säljs eller används utomlands givet att svensk lagstiftning inte bryts", skriver landsbygdsminister Eskil Erlandsson i ett svar till Jens Holm i januari.



Yerba har hjärtproblem men i flyktinglägren finns ingen hjälp just nu och i den algeriska staden Tindouf måste han betala och pengar har han inte.

Nya sjukdomar dyker nu också upp. – Bröstcancer är en helt ny sjukdom för oss. Vi har förlorat flera kvinnor under 50 år och sjukdomen ökar. Det är svårt för oss att behandla för vi saknar den rätta kunskapen, berättade han.

I flyktinglägren träffade vi också på Yerba, en medelålders man som har haft stora hjärtproblem. Det finns inga specialister i lägren och Yerba tvingas åka till den algeriska staden Tindouf för att söka läkarvård och det kostar pengar. Och är det något som de västsahariska flyktingarna saknar så är det just pengar.

Tidigare har spanska läkarteam besökt flyktinglägren med jämna mellanrum men nu sviktar också detta. Krisen slår hårt.

Cirka 10 000 flyktingbarn har årligen åkt till Spanien inbjudna av spanska familjer för en tremånadersvistelse när det är som hetast och svårast i lägren. Dessa besök halverades sommaren 2012.

Den nuvarande hälsoministern Mohamed Lamin Dadi, som tillträdde efter Polisarios

kongress i december 2011, reste i oktober 2012 till de skandinaviska länderna för att söka stöd. Det gäller främst mediciner, utrustning och personal inom vården. Flera projekt från organisationer i olika länder, framför allt Spanien, har stoppats eller minskat på grund av pengabrist. Det gäller bland annat inköp av ambulanser och andra fordon, utbildning av personal, ögonsjukvård och vård för kroniska sjukdomar. Spanien har tagit emot patienter med svåra sjukdomar. Detta stoppas också. Även matbiståndet från Europa har minskat.

– Situationen är akut och allvarlig, sa hälsoministern.

I Sverige träffade han bland andra representanter för Sida.

– Nej, det blir inget ökat humanitärt bistånd till de västsahariska flyktingarna på grund av besöket, berättar Amira Malik Miller, handläggare på Sida.

Text: Lena Thunberg

Bilder: Inger Aakre, Ingrid Barikmo Ulla-Karin Karlson

Nytt fiskeavtal med Marocko på gång

Trots ett nej från EU-parlamentet mot fiskeavtal med Marocko pågår nu förhandlingar om ett nytt avtal, där de ockuperade västsahariska vattnen ingår. Spanien driver på.

Bara några månader efter att EU-parlamentet i december 2011 röstat nej till förlängningen av det tidigare så omdebatterade fiskeavtalet mellan EU och Marocko gav Ministerrådet Kommissionen i uppgift att inleda förhandlingar med Marocko om ett nytt fiskeavtal.

Det mandatet röstade Sverige efter viss tvekan nej till, eftersom Västsahara inte är en del av Marocko och de västsahariska vattnen inte var uteslutna ur avtalet.

Majoriteten i Ministerrådet var dock för förhandlingsmandatet och förhandlingar har inletts. Ett möte ägde rum i Bryssel i november 2012 under ledning av fiskekommissionär Maria Damanaki men ingen enighet nåddes.

15 och 16 januari skedde nya förhandlingar i Rabat mellan EU och Marocko. Ingen enighet om avtalet uppnåddes dock mellan parterna. Vissa tekniska frågor återstår att lösa enligt källor till FIS (Fish Information & Services) men den största frågan handlar om pengar. Marocko vill inte sänka priset på 36 miljoner euro per år för fisket, något som EU ska ha krävt.

När EU-parlamentet röstade nej till det förra avtalet gällde kritiken inte bara att avtalet innefattade västsahariska ockuperade vatten utan att avtalet var ett av EU:s minst profitabla.

"I de förhandlingar som nu pågår verkar Sverige för att nyttjandet av fiskeresurserna sker till förmån för det sahariska folket i Västsahara och i enlighet med deras intressen och vilja och att Marocko visar att



Kylbilarna med västsaharisk fisk rullar ständigt mot Agadir i Marocko.

så sker. Regeringen är tydlig med att Sverige endast kan acceptera ett nytt fiskeprotokoll med Marocko under förutsättning att det är förenligt med folkrätten", skriver landsbygdsminister Eskil Erlandsson i januari.

Det är de västsahariska enormt fiskrika vattnen som lockar de europeiska fiskefartygen.

Spanien är det EU-land som har mest intresse och som har fiskat där längst. Redan vid tecknandet av det illegala hemliga avtalet då Spanien "överlämnade" Spanska Sahara till Marocko och Mauretanien 1975 var fortsatt tillgång till fiskevattnen ett spanskt krav.

När Spanien gick med i EU ställdes samma krav. Mellan 1995 och 1999 hade EU ett fiskeavtal med Marocko, men det förlängdes inte. 2006 tecknades ett nytt avtal, som Sverige som ensamt land röstade nej till. När det sedan skulle förlängas i februari 2011 röstade Sverige åter nej tillsammans med några andra länder med det räckte inte för att stoppa en förlängning. Det gjorde dock beslutet i EU-parlamentet i december 2011 och de europeiska fiskefartygen återvände hem.

Under tiden har de spanska fiskarna kunnat få kompensation från EU:s fiskefond för max 12 månader.

Den spanske fiskeministern Miguel Arias Cañete drev i december på för att ett nytt avtal snabbt skulle komma till stånd.

Av de 119 båtar som fiskade enligt det förra avtalet var 100 spanska, som alltså kostade EU 36 miljoner euro per år.

De fiskefartyg från främst Spanien som lämnade området i december 2011 har till en del ersatts av utlaggade svenska fiskefartyg.

En fjärde förhandlingsomgång gällande innehållet i ett kommande fiskeavtal mellan EU och Marocko blir 30 januari och 1 februari i Bryssel.

**Text: Lena Thunberg
Bild: Anna Artén**

Stoppa EU-fisket i Västsahara!

Det internationella nätverket Fish Elsewhere uppmanar på sin hemsida www.fishelsewhere.eu allmänhet och organisationer att skriva under en uppmaning till EU-kommissionen. Där står bland annat:

"Inget land i världen har erkänt den illegala marockanska annekteringen av Västsahara. Ändå tänker EU från 2013 betala miljoner euro årligen till den marockanska regeringen för att EU-fartyg ska få fiska i vattnet utanför Västsahara."

Svenska fiskare friades

Tingsrätten i Göteborg friade de båda yrkesfiskarna Ove Ahlström och Lenart Kjellberg i en dom i november. De var åtalade för olaga fiske i västsahariska vattnen 2007-2008. Under en period på 14 månader gjorde de båda fiskarna en nettovinst på cirka 20 miljoner kronor.

Fiskarna hade inte de tillstånd som krävdes av svenska myndigheter och var ansvariga för det fiske som bedrevs i de västsahariska vattnen, anser ändå rätten. Själva hävdade svenskarna att de hyrde ut båtarna till ett lokalt företag, inte var ansvariga för den fiskepersonal som fanns ombord eller för själva fisket och därmed inte heller behövde några svenska tillstånd; fartygstillstånd och särskilt fartygstillstånd.

Detta håller rätten alltså inte med om utan anser dem skyldiga på dessa åtalspunkter. De friades ändå. Rätten finner att de åtalade har bedrivit olagligt fiske, men anser att de inte kan fällas på grund av hur åtalet är formulerat när det gäller bland annat ansvaret för fisket. – Domaren har läst gärningsbeskrivningen som fan läser bibeln, menar åklagar James von Reis, som har överklagat domen och har gott hopp om en fällande dom i hovrätten.

– Nu hoppas jag verkligen att detta mål får förtur, så att det inte blir långbänk igen, säger åklagaren.

Åtalet väcktes redan 2009, men det dröjde alltså tre år innan rättegången startade på grund av synpunkter från försvaret.

Ett flertal båtar från Göteborgsområdet har under en lång tid bedrivit fiske i de västsahariska vattnen.

Det svenska fisket pågår fortfarande men fartygen är numera utlaggade med bekvämlighetsflagg från Belize, Cook Islands och Comorerna eller från Marocko. Ägarförhållandena är dock svåra att utreda.

Lena Thunberg

Mode med stolthet, kreativitet och kraft

Tillsammans med modefotografen Johan Lidman reste Emma Persson till lägret för att fotografera klädmodet, som en del av hennes masterexamensarbete på Konstfack.



"Att blanda något som kan anses så ytligt som mode med humanitära katastrofer, kan ses som kontroversiellt. Men jag ser mode som något högst politiskt."

"Rosa klänning i viskos, rosa långärmad bomullströja och mörkgrön sjal lindad runt huvudet. Solglasögon, handskar och skinnstövlar i svart."

Så lyder texten i ett av mina modereportage, fotat i det västahariska flyktinglägret Smara i Algeriet. Jag har länge funderat över hur jag som klädformgivare och konstnär kan uppmärksamma ockupationen av Västahara, då detta är en konflikt som sällan kommer upp på den politiska dagordningen. Jag utgår alltid från hur jag kan använda kläder för att nå mitt mål och i projektet Smara undersöker jag om det är möjligt att använda mode som en kraft för att föra en politisk kamp.

En utlösande faktor till projektet var att jag läste om en svensk designer på Acne som hade rest till Marrakesh och låtit sig inspirera

av det färgglada och sprudlande staden till sin senaste kollektion. Jag kunde bara tänka på fängelsecellerna som är placerade precis under torget Jemaa el Fna i Marrakech där marockansk polis torterar västahariska aktivister. Jag tycker att det är ett tydligt exempel på hur modevärlden existerar parallellt med verkligheten, men till varje pris väljer att se bort från den. Det går alltid att lyfta fram politiken i modet, om man vill det.

Innan jag och Johan skulle resa till lägren försökte vi förbereda oss så mycket som möjligt genom att till exempel hitta poser som skulle kunna se bra ut på bild. Alla förberedelser visade sig dock vara onödiga. De nya platserna, vyerna och människor vi mötte var starkare än idéerna som vi hade innan vi åkte och det kändes bättre att köra

på ren intuition.

Hur ser då modet i lägren ut idag? Klädmodet i de västahariska lägren innehåller mycket starka färger och blandade mönster. Det pågår både matchning och mismatchning av mönster och gärna samtidigt. Detta är något vi kan se i modet även här i Sverige. Skira material ihop med grova, såsom tunna sjalar i kombination med grova handskar och accessoarer är också något som syns både i Smara och Göteborg. Det västahariska modet i lägren utstrålar stolthet, kreativitet och kraft.

"Det går alltid att lyfta fram politiken i modet, om man vill det."

Något som de flesta svenska modemagasin letar efter.

Det talas ofta om mode som kommunikationsmedel och identitetsskapande. Men jag vill dra det längre. För mig handlar mode inte enbart om de fysiska textila materialen. Något kan vara mode utan att ens vara kläder. Ta till exempel ett modefotoografi där modellen inte ens behöver visa några kläder, utan kanske endast ha en speciell blick för att bilden ska uppfattas som mode. Mode är ett fenomen som skapas av att modetidningar, modefotografer, stylist, konsument och andra inom modesfären höjer upp någonting till att vara mode. Mode kan på det sättet vara allting eller ingenting. Även fotografier från ett flyktingläger kan räknas som modefotografier.



"Det västahariska modet i lägren utstrålar stolthet, kreativitet och kraft. Något som de flesta svenska modemagasin letar efter."

Vi är idag vana att se människor i nöd genom dokumentära bilder på nyheterna eller i tidningar. Dessa fyller en viktig funktion i att upplysa om situationer i världen. Men upprepningen av bilderna skapar också ett statiskt förhållningssätt till personerna på bilderna, vilket jag tror kan vara ett hinder för förändring. Att ta modefotografier i lägren är ett sätt att bryta dessa mönster. Kan vi se människorna på bilderna som intresserade av kläder och mode? Förändrar det vår bild av flyktingar? Får det betraktaren att försöka jämföra och leta likheter med personen på bilden? Hur reagerar vi på att se människor i modetidningar som vanligtvis inte får en plats där? Och om man publicerar reportagen i kommersiella modemagasin, vad händer då med resten av innehållet i tidningen? Jag ville framställa människorna på ett

sätt så att bilderna skulle platsa i en modetidning. Vi fotade människor i de kläder de hade på sig men försökte få blicken i kameran att kännas modeaktig. Agendan är att sprida information om Västahara genom enkla texter till bilderna.

Att blanda något som kan anses så ytligt som mode med humanitära katastrofer, kan ses som kontroversiellt. Men jag ser mode som något högst politiskt. Hela modeindustrin bygger på en textilindustri där de konsumerande länderna utnyttjar människor och miljö i de producerande länderna. Mode består alltid av en glassig framsida och en mer komplex baksida.

Text: Emma Persson
www.emmapersson.com
Bild: Johan Lidman



Polisarios skola för barn med intellektuella funktionshinder startade 1997.



Attityden till barn med dessa funktionshinder bland befolkningen har förändrats radikalt, berättar personalen.



En spansk clown på besök blev utkonkurrerad av eleverna som själva ville uppträda.

UNIK SKOLA I FLYKTINGLÄGREN

”Här växer inga träd, men här blomstrar människor” står det vid entrén till en skola för funktionshindrade i flyktinglägret Smara.

– På ”Skolan för utbildning och integration” går 59 elever med intellektuella funktionshinder i åldrarna 6 till 32 år. Det är nio västahariska volontärer som jobbar här, berättar Buyema Andelfatah eller Castro, som alla kallar honom. Han är initiativtagare till en helt unik skola som startade 1997.

– Ja, vi är den första skolan i världen som tar av vårt humanitära bistånd till flyktinglägren för att starta en skola för dessa elever, berättar denna västahariska eldsjäl stolt.

Skolan består av två låga vitmålade byggnader med flera välutrustade rum, matsal, kök och utställningslokal.

Just vid vårt besök är skolan full av besökare från Spanien. Det är representanter för organisationer som på olika sätt stöder skolan ekonomiskt och materiellt. Med sig har de en professionell clown som underhåller i ett fullsatt rum. Barn och vuxna, västaharier och spanjorer, sitter tätt tillsammans på golvet och skrattar så de kiknar.

Men inte Mohamed. Han vill också vara med på scenen och visa sina konster och snart dyker det upp en elev till som vill vara med och dansa, sjunga och skoja! Den spanska



Spanska organisationer stöttar skolan med material.



”Här växer inga träd, men här blomstrar människor.”

clownen blir nästan utkonkurrerad.

– Vi har tre mål med vår skola; utbildning, social integration och självständighet, berättar Castro. Här får eleverna lära sig basfunktioner som att sitta och gå ordentligt och att ta hand om sin egen hygien. De får också lära sig färger, siffror, att räkna och skriva. De tränar sin finmotorik genom fysisk träning, så att de inte välter saker och ting.

Det sista stadiet, att bli självständig, kan betyda att eleven själv kan gå till affären eller kan hjälpa till i köket eller städa. En del kan arbeta, en del kan läsa och skriva. De får lära sig att vara tillsammans med andra. Kanske kan de lära sig att tillverka något som går att sälja och på något annat sätt bidra till familjens försörjning.

– Eleverna stannar här tills de har någon annan sysselsättning, när vi ser att de verkligen har utvecklats, berättar Castro.

– Vi västaharier tror på gud och vi anser att alla är lika. Vår filosofi på skolan är: ”Det jag kan, det kan du också lära dig.”

– Vi har också en produktionsavdelning, där eleverna arbetar med trä och gör teckningar. Dem säljer vi i vårt utställningsrum till besökare från omvärlden. På det sättet får vi in pengar och kan köpa lite utrustning.

Men nästan allt material inklusive något rum i byggnaden och är resultatet av span-

ska organisationers solidaritetsprojekt.

En bil hämtar upp eleverna varje morgon och kör dem hem, när lunchen har serverats. I matsalen sitter alla och äter tillsammans. Lärarna lagar maten och det är alltid tre elever som hjälper till i köket. Men hur mycket och vilken mat man får är beroende

av stödet till flyktingarna generellt och till skolan specifikt.

– Jag är getherde, militär och läkare och har aldrig gått en ordentlig utbildning, säger Castro och gapskrattar.

Men han har läst mycket, haft nära diskussioner med specialister och experimentera

MOULAYA, ELEV:

Lärarna respekterar oss

– Jag tycker om allt på den här skolan. Jag kommer varje dag och är aldrig borta, berättar Moulaya, 26 år.

Han har gått på Castroskolan i 14 år, alltså sedan den startade.

– Lärarna respekterar mig och jag respekterar dem. En jeep hämtar oss på morgonen och kör oss hem efter lunchen. Här arbetar jag med träsaker, ritar Västaharas flagga, studerar och äter lunch. Vi får böner, linser, pasta och ris, men min favoritmat är kött och bröd.

– Clownen som kom idag var jätterolig. Jag vill att de ska komma oftare.

– På eftermiddagarna hjälper jag familjen med getterna. Men jag älskar kameler. De ger oss mjölk, som man kan blanda med allt.



”Den som inte ler, vet inte hur det är att vara lycklig.” är ett citat som Moulaya tycker om.

rat för att få fram en bra skola. Efter sju år beslutade Västaharas regering att alla fyra wilayer skulle ha ett ”dagcenter” så att personer med intellektuella funktionshinder blir integrerade och inte marginaliserade.

Castro-skolan innehåller numera också ett rum med luftkonditionering, dit gamla människor som saknar anhöriga som kan ta hand om dem ordentligt, kan komma och vila sig under de hetaste somrardagarna. På vintern fungerar rummet som lager för mediciner.

Hur är då attityderna till intellektuella funktionshinder bland befolkningen i stort?

– Tidigare tyckte 100 procent av befolkningen att det var guds straff men nu har verkligen en förändring skett. Nu är vi nog nere i 50 procent, tror Castro.

Memona Tobalt, som arbetar på skolan berättar:

– När en elev har varit på skolan i tre veckor, så bjuder vi in föräldrarna. Tidigare blev de helt chockade, när de såg vilka framsteg deras barn hade gjort.

– Det händer också att föräldrarna kontaktar oss för att hjälpa till att lösa konflikter i hemmet som medlare. Det kan vara en person som inte vill byta kläder eller äta eller åka till en annan wilaya.

**Text: Lena Thunberg
Bilder: Ulla-Karin Karlson
och Lena Thunberg**



Hayat och N'guya satt fängslade i fem månader efter att marockanska styrkor stormat protestlägren Gdeim Izik 2010. Då var de 21 år och hade varit fredliga människorätsaktivister i flera år.



Polisövervakningen är synbar överallt. Här i staden Smara våren 2012.

Trots övergrepp fortsätter de sitt fredliga motstånd

N'Guya El Ouassi och Hayat Rguibi, idag 23 år, är två unga västsahariska aktivister, som trots att de gripits, misshandlats, förnedrats, uttitt fängslade av den marockanska ockupationsmakten fortsätter sitt fredliga motstånd mot ockupationen.

Sommaren 2012 berättade de om protestlägret Gdeim Izik 2010, om hur de greps på flygplatsen i El Aaiún när de var på väg till en ungdomskonferens i Sydafrika och om fängelsevistelsen efter gripandet. Här är delar av intervjun av Michèle Decaster.

Hayat: Det första jag tänker på när någon nämner Gdeim Izik är våldet när säkerhetsstyrkorna stormade lägret. Flygplanet som spred tårgas, tälten som brändes.

...
N'Guya: Vi kom till lägret den tionde dagen. Då fanns där 400 tält. Det var välorganiserat. Vi deltog i arbetet med att städning

och uppsättning av tält.

...
– *Vilka var lägerdeltagarnas huvudsakliga krav?*

N'Guya: Det var socio-ekonomiska krav: Rätt till arbete för alla, rätt till acceptabel bostad, nej till exploatering av vårt lands naturresurser som fosfat, skaldjur och fisk.

...
– *Vad gjorde ni på kvällarna och på möten?*

N'Guya: Kolonistatorerna har försökt att utplåna den västsahariska kulturen. Tältlivet gjorde att den fick nytt liv på många sätt och vi upptäckte gamla traditioner.

Vi delade på allt, vi samlades i tälten och pratade om allt utan rädsla, eftersom ungdomarna som vaktade lägret var där för vår säkerhet och inte för att spionera på oss. Vi spelade spel som våra föräldrar brukade spela, till exempel sikh och som har börjat falla i glömska. Äldre män och kvinnor hade en nyckelroll. Kvinnorna sydde tälten, de lärde unga flickor som bor i städerna hur

man gör detta och hur man sätter upp dem. Männen engagerade sig i hur vi ska bevara vårt språk, eftersom många ungdomar blandar hassania med den marockanska dialekten, som är obligatorisk i skolan precis som arabiska. De lärde också ut olika spel som män brukar spela.

– *Vad hände när ni slängdes ut från lägret?*

Hayat: Den natten var den första som jag sov i min mammas tält. De andra nätterna hade jag varit hos kompisar. Jag hade en känsla av att något skulle hända. Klockan fem på morgonen vaknade jag av att min mamma och mina bröder skrek. Vi rusade ut. Jag förstod ingenting. Jag visste inte om det var en mardröm eller verklighet det som jag såg: Gruppen som närmade sig med vapen och knivar, molnen från tårgasen och brandslangor som sprutade hett vatten. Trots att de två sidorna var så ojämna; fordon och vapen mot ett obeväpnat folk såg jag när folk försvarade sina tält att det fanns en övertygelse bland västsaharierna om att våra krav

var rättmätiga.

...
– *Vad gjorde ni sedan?*

Hayat: Vi gömde oss inte, vi plockade upp delar av ammunition från polisstyrkorna som hade använts mot demonstranterna för att ge till Amnesty Internationals personal.

– *Ni var inbjudna till den 17:de Internationella ungdoms- och studentfestivalen i Sydafrika i december 2010. Vad hände på flygplatsen i El Aaiún?*

Hayat: När vi hade åkt till flygplatsen kom polisen och sökte igenom mitt föräldrahem och en kompis hem. De tog en dator, cd-skiivor och dokument.

Vi visste att det fanns risk att vi skulle gripas men vi ville visa att vi inte var rädda. Vi i gruppen som reste iväg ville berätta för festivaldeltagarna om alla västsaharier som arresterats, om vapnen och gummikulorna som använts mot oss och om hur marockansk civilbefolkning uppmanats av myndigheterna att hjälpa deras armé.

Flygplatsen var nästan som belägrad. Hela gruppen fick sitt bagage genomsökt – utom vi. Vi fick gå till ett kontor. Två poliser sökte igenom oss och vårt bagage. Cirka 50 civilklädda poliser med mycket utrustning omringade oss och bombarderade oss med fotografering. Vid den tidpunkten hade flygplanet redan lyft utan oss. De tog oss i bil till Kungliga Gendarmeriet i El Aaiún.

”Nu kan ni be era frivilligorganisationer att komma hit och befria er. Då får ni se om de är kapabla att göra något för er!”

Nguya: När vi kom dit, kallades en civilklädd kvinna fram, som tog oss till en toalett, kroppsvisiterade oss och fann ett usb-minne på Hayat. Vi fick klä på oss igen och så tog de oss till ett kontor där förhørsledaren fanns. Han satte in usb-minnet i datorn och såg foton från besöket i SADR:s läger. Där fanns också bilder av Khadija Hamdi*, medlemmar av parlamentet och videor från Gdeim Izik.

Hayat: Vi hade också filmade vittnesmål från minderåriga som berättade om hur elever uppmanades att använda droger och sälja dem till barn. Förhørsledaren överförde fi-

lerna till sin dator, bröt sönder minneskortet och skällde ut oss besinningslöst.

N'Guya: Polismännens förhör började. De hade en fix idé: De 70 personer som hade deltagit i en konferens i Alger, var de som hade beslutat att skapa Gdeim Izik-lägret. De visade oss foton på gamla och unga, som de hade tagit under manifestationer och frågade oss om dessa hade deltagit i Gdeim Izik. En av dem var Enaama Asfari. Poliserna påstod att han gav oss pengar för vårt jobb!

Efter förhöret togs vi till ett annat rum där en man med bajonett sa att vi skulle bli dödade med detta vapen. Så satte de bindel för våra ögon och en ny person kom in i rummet. De spelade upp vårt vittnesmål som fanns i datorn där vi pratade om situationen i vårt land, våra upplevelser och förtrycket som fortsätter i den ockuperade delen av Västsahara. En polis sa till oss: ”Nu kan ni be era frivilligorganisationer att komma hit och befria er. Då får ni se om de är kapabla att göra något för er!”

Så tog de oss till ett annat rum och tog bort bindeln för ögonen. En civilklädd person från Säkerhetspolisen, Rabir, läste upp en rapport med all information om våra familjer och så lämnade de oss ensamma i rummet. Vägarna var fulla av blodfläckar. Vi fick stanna där till nästa dag. Vi var tvungna att skriva under vittnesmål utan att läsa dem. En polisskäpbil tog oss till domstolen där åklagaren med västsahariska advokater närvarande åtalade oss för att ha:

- skapat ett kriminellt gäng
- använt kniv
- använt butangascylindrar
- utbyt information med en fientlig makt
- förstört allmän egendom

Hayat: Jag svarade: ”Vi har bara försvarat vår rätt till självbestämmande för det västsahariska folket. Det är ni som är beväpnade. Vi var i ett fredligt läger. Vi har ingenting att göra med dessa anklagelser.” Åklagaren beordrade att vi skulle transporteras till fängelse. Vi sattes i en ny polisbil, där det redan fanns en västsaharisk fänge, och vi kördes till ”Svarta fängelset”. När vi kom fram stod hela personalen, män och kvinnor samt fängelsechefen, där. Vi togs till kvinnoavdelningen. Så fort vi kom dit förstod vi att allt var förberett. Vakterna kroppsvisiterade oss. Vi fick gå till en cell där det fanns vanliga kriminella marockanska kvinnliga fångar. De hade blivit varnade av administrationen, för de började omedelbart skrika okvädningsord mot oss.

Dagen därpå bestämde vi oss för att starta en hungerstrejk och kräva att få status som åsiktsfångar. Vi bad att få skydd mot de aggressiva kvinnliga fångarna genom att flytta till en annan cell tillsammans med två västsahariska kvinnor, som hade gripits i Gdeim Izik: Fatma Sabi och Zara Lansari. De var också placerade åtskilda åt tillsammans med vanliga kriminella fångar och kunde inte rapportera om det våld som de blev utsatta för. De tvingades att städa hela kvinnoavdelningen och skala all potatis som serverades i fängelset.

Vägsalt från Västsahara

Företaget Dansk Vejsalt importerar i januari 4000 ton vägsalt från den ockuperade delen av Västsahara. Det är det Texasbaserade företaget Chrystal Mountain som säljer saltet, skriver danska Afrika Kontakt. Saltet fraktas med fartyget Blankenese.

- Danska vintervägar ska inte saltas på bekostnad av brott mot mänskliga rättigheter. Dansk Vejsalt måste genast upphöra med köpet. Det är i strid med folkrätten, säger Morten Nielsen Afrika Kontakt.

MR-aktivister ovälkomna

18 västsahariska MR-aktivister som utsatts för grava brott av den marockanska staten hindrades från att tala vid den internationella konferensen ”The right to truth, reparation and reforms: what progress and what prospects for transitional justice?” den 15 januari i Rabat. Konferensen organiserades av National Council for Human Rights.

Aktivisterna ville rapportera om den extrema fattigdom västsaharier lever med under marockansk ockupation och att rättvisan är långt borta.

Dagen därpå kom fängelsedirektören och hans närmaste man till oss och sa: ”Prata inte med oss om rättigheter. Vi behöver inte göra någonting åt era åsikter och krav. Ni ska bara acceptera detta liv och situationen.” Vi svarade att våra krav vara legitima och fördömde administrationens behandling av de två västsahariska kvinnorna. De vägrade att lyssna på oss: ”Ni är slinkor och vi kommer inte att besvara era krav. Ni ska hålla käften eller också får ni betala dyrt.”

Efter ytterligare tre dagars hungerstrejk gick de med på att låta oss vara tillsammans. Vi sattes i en cell tillsammans, isolerade från de andra fångarna. Två dagar senare fängslades ytterligare två västsahariska kvinnor, Khaidouma Joumani ”Ghalia” och Fadel Jaouda, och placerades i vår cell.

Efter det kom en kommitté från Rabat åtföljd av fängelsedirektören till vår cell. De frågade vad våra krav var. Jag sa: ”Vi har ingenting att göra med dessa åtalspunkter mot oss. Vi framför bara det västsahariska folkets krav fredligt.” ”Hur skulle en kvinna över 60 år som Fadala och den andra kvinnan kunna göra det som de anklagas för”, tillade jag. Fängelsedirektören skrek: ”Uppför dig ordentligt!” Jag svarade: ”Det är ni som inte uppför er ordentligt.” Då slog han till mig och drog iväg mig för att jag skulle underteckna ett vittnesmål.

Efter den attacken beslutade jag att starta en hungerstrejk till. N’Guya gjorde samma sak av solidaritet. Vi sa att vi inte skulle sluta förrän vi fick träffa våra advokater och familjer. Det hade nämligen gått en vecka sedan vi arresterades och vi hade inte träffat dem.

Efter tre dagar fick vi träffa dem men under väldigt dåliga förhållanden: fyra bommar skilde oss åt. Det satt två vakter bredvid oss och två bredvid familjen. Det var mycket buller i rummet och vi kunde inte höra varandra bra.

Under fängelsetiden hade vi bara rätt till 15 minuters besök per vecka. Vi kunde inte läsa eller skriva och fick bara 15 minuters promenad på gården i solen per dag. Våra familjer tog med mat till oss men vakterna stal det som de ville ha. Vi hade inte till-

gång till det rum där det fanns en tv, ingen telefonautomat. Det var förbjudet för vanliga kriminella västsahariska fångar. De fick inte heller prata med oss. Vi bad fängelsedirektören om anteckningsblock och böcker att studera men han vägrade och svarade: ”Tror ni att vi ska hjälpa er att bli nya Aminatou Haidars?*” Efter en och en halv månad släpptes två av oss, två andra en månad senare men vi två satt fortfarande kvar. Vi satt fängslade i fem månader.

– *Har den här hemska upplevelsen fört något gott med sig?*

Hayat: Vi tänker på de före detta försvunnas eller fångarnas berättelser från blyären* och vi inser att saker och ting har förändrats, trots godtyckligheten – bristen på rättssäkerhet. Det ger oss mod för det som kommer.

N’Guya: Sedan vi startade som aktivister har vi ofta arresterats. Vi har hotats med fängelse och varit rädda för det. Nu betraktar vi det som en normal sak i ett liv under utländsk ockupation och anser att vår sak förtjänar uppföring.

– *Blev det någon rättgång?*

Hayat: Vi blev villkorligt frigivna i april 2011. Åtalen finns kvar och hänger över våra huvuden som för så många andra västsaharier. Det är ett sätt de har att sätta press på oss så att vi ska sluta med våra aktiviteter.

– *Vilka aktiviteter har ni deltagit i sedan ni släpptes?*

N’Guya: Vi demonstrerar nästan varje dag. Vi har varit i de västsahariska flyktinglägren i Algeriet två gånger och vi har blivit inbjudna till möten med unga människor i Sverige och Spanien.

- * **Khadija Hamdi är kulturminister i Västsaharas regering.**
- * **Aminatou Haidar är en känd västsaharisk människorättsaktivist.**
- * **Blyären: 1975–1991, då hundratals västsaharier greps, försvann eller dödades.**

Intervju av Michèle Decaster, ordförande i AFASPA (Association Française d’Amitié et de Solidarité avec les Peuples d’Afrique)13 juli 2012. Översättning från engelska: Lena Thunberg Bilder: ASVDH, Anna Artén

Rättegång för Gdeim Izikfångarna

Den 1 februari ska 24 västsaharier ställas inför militärdomstol i Rabat. I över två år har människorättsaktivisterna suttit i fängelse i Salé utanför Rabat anklagade för att ha ”underminerat statens interna och externa säkerhet, bildat ett kriminellt gäng och attackerat statstjänstemän”. Fyra hungerstrejker har de genomfört i protest mot de usla förhållandena i fängelset och för att de skulle få en rättvis rättegång inför en civil domstol eller ovillkorligt släppas fria.

De greps i samband med eller efter stormningen av protestlägret Gdeim Izik i november 2010. Flera av männen ingick i den förhandlingsdelegation med de marockanska myndigheterna, där västsaharierna krävde anständiga bostäder, arbete samt ingen stöld av västsahariska råvaror.

Det är tredje gången som militärdomstolen kallar till rättegång. De två tidigare har rättegången skjutits upp.

Internationella avtal stöder Marocko

– Det finns mer än 12 internationella avtal med länder som Storbritannien, USA, Frankrike och Spanien, där Sahara inte är uteslutet, sa Marockos kommunikationsminister Mustapha El Kahlfi.

Han fick frågan om det finns dokument som stöder Marockos påstående att Västsahara är en del av det nationella territoriet i en intervju i den panafrikanska tidningen Al-Hayat den 14 januari.

Trots att inget land i världen erkänner Marockos självutnämnda rätt till Västsahara, finns det länder som inte backar upp detta icke-erkännande i sina handelsavtal, skriver WSRW (Western Sahara Resource Watch) 21 januari.

I EU-parlamentets fiskeriutskott har framför allt spanska ledamöter hävdatt att EU:s fiskesamarbete med Marocko i de

Mer investeringar

Marockos kung Mohamed VI flaggade för ”ekonomisk utveckling” i de ”södra provinserna”, dvs de ockuperade delarna av Västsahara efter sitt tal 6 november vid firandet av Gröna Marschen, då ockupationen inleddes 1975.

För att exploatera områdets naturresurser kommer privata företag och privat kapital att lockas till området. Regionen måste öppnas för utländska direkta investeringar, tillkännagavs i januari. Planen ska offentliggöras i oktober 2013.

Marockansk desinformation om Aliyen Kentawi

– Polisariorepresentanten i Sverige, Aliyen Kentawi, har hoppat av till faderlandet, kunde den marockanska nyhetsbyrån MAP (Maghreb Arab Presse) triumferande meddela den 3 januari.

Det var bara det att informationen var fel.

– Det är inte sant, jag har nyss ätit lunch med honom i flyktinglägren, kunde den tidigare Polisariorepresentanten i Sve-

rige, Brahim Mokhtar informera Natasa Mirošević, Föreningen Västsahara, samma dag.

– Säkert ett utslag av den marockanska regimens vrede över den svenska riksdagens beslut att Sverige bör erkänna Västsahara, kommenterade Aliyen Kentawi själv senare från lägren.

Han åkte från Sverige i december till flyktinglägren för att delta i en av UNHCR:s utbytesresor till den ockuperade delen av Västsahara för att för första gången sedan 1975 träffa sin mamma.

Tusentals västsaharier står i kö i årtal för att få följa med Minursoplanen. Fem dagar får besökarna stanna, antingen i flyktinglägren eller den ockuperade delen av Västsahara, för att besöka nära släktingar som de kanske inte sett på 37 år. Sedan återvänder de.

Aliyen Kentawi berättar att en stor motagningsfest hade organiserats för honom i

Oljeborrning planeras

De två brittiska oljebolagen San Leon Energy och Longreach Oil and Gas planerar att borra för olja i undersökande syfte i i Zag-området i Västsahara under första delen av 2014 enligt en presentation, som Longreach Oil and Gas gjorde i januari.

De två företagen har redan tidigare studerat detta geografiska område, som ligger i den nordöstra delen av Västsahara och som skulle kunna innehålla gas enligt bolagen.

huvudstaden El Aaiún för att fira hans besök och det svenska riksdagsbeslutet.

”El Kentaoui är arkitekten bakom infiltrationen i den svenska riksdagen”, skriver MAP.

Öckerö-elever var inte välkomna

Den seglande gymnasieskolan på Öckerö utanför Göteborg har sedan flera år ett utbytesarbete med skolan Al Idrissi i den nordmarockanska staden Safi. De svenska eleverna besöker skolan under sin seglats mot Västindien. Lärare på den marockanska skolan besökte Öckerö våren 2011, men i december 2012 var de svenska eleverna inte längre välkomna till Al Idrissi.

Skolbesöket var bokat och klart men på väg mot Safi fick lärarna besked om att besöket var avbokat. Enligt de marockanska lärarna skulle beslutet ha fattats på grund av att en ny rektor tillsatts och att besöket inte var officiellt. Det fem dagar långa besöket i Safi ägde rum en vecka efter den svenska riksdagens beslut att erkänna Västsahara.

Kommunstyrelsens ordförande Arne Lernhag (M) ser inget märkligt i det avbokade besöket.

– Det händer ofta att det blir ändringar i seglingsrutten, menar han.

2012 beslutade kommunstyrelsen att Öckerö ska bli vänort med Safi. Beslutet, som inte behandlades av fullmäktige, har mötts av protester från oppositionen V, S och MP. En motion om att beslutet ska hävas har lämnats in av Vänsterpartiet med hänvisning till ockupationen av Västsahara.

– Vi socialdemokrater har en avvikande mening till beslutet om vänort, säger vice ordförande i kommunstyrelsen Rolf Edvardsson.

– Avtalstexten är framtagen av gymnasieskolan men ännu inte underskriven av Öckerös och Safis politiska ledning, berättar Arne Lernhag.



500 VÄSTSABARIER FÖRSVUNNA. Sedan den marockanska invasionen 1975 har västsaharier förföljts, fängslats, torterats och dödats. 500 personer är fortfarande försvunna. En japansk konstnär har målat porträtt av några av de "försvunna" efter minnesbeskrivningar från anhöriga. Några foton har föräldrarna eller barnen inte. Bild: Ulla-Karin Karlson

Sämst av de sämsta

De två värsta områdena i världen när det gäller ofrihet är Tibet, under kinesisk jurisdiktion och Västsahara under marockansk kontroll, skriver den USA-baserade organisationen Freedom House i sin årliga rapport. Det är en genomgång av politiska rättigheter och civila friheter.

Ett icke-fritt land eller område är en plats där de grundläggande politiska rättigheterna saknas och där grundläggande civila friheter systematiskt förnekas enligt Freedom House.

Migranter fast i öknen

Nio vuxna migranter och två barn, varav ett bara två år, de flesta från Kongo, övergavs i december i öknen vid gränsen mellan Marocko och Mauretanien. Marocko hade utvisat dem och Mauretanien vägrade att ta emot dem.

– Marockanska poliser har tagit våra pengar och saker, vi fryser och vi har inte begått något brott, berättade en av dem.

När möjligheten att fly via de spanska enklaverna Ceuta och Melilla försvårades sökte många sig till El Aaiún för att ta sig till Kanarieöarna.



Nya foldrar

Två nya informationsfoldrar Unga i öknen och Västsahara finns att beställa hos Tidskriften Västsahara www.vastsahara.net. eller e-post: vastsahara@brevet.nu Unga i öknen innehåller röster från ungdomar i flyktinglägren, som blivit intervjuade. Västsahara är en uppdaterad allmän beskrivning av Västsaharakonflikten. Båda foldrar är i A5-format och 8 sidor. De finns tillgängliga på tidskriftens hemsida.

SvD:s ledarskribent tog emot stipendium av Marocko-lobbyister

Svenska Dagbladets ledarskribent Per Gudmundsson fick 40 000 kronor i stipendium av föreningen Security & Human Development. Föreningens ordförande David Eriksson anser att befrielserörelsen Polisario har kopplingar till Al-Qaida i Maghreb (AQIM). En åsikt som sedan upprepats av Gudmundsson på ledarsidan.

I början på år 2011 utsågs Per Gudmundsson till stipendiat av den nystartade föreningen som ville skapa debatt kring terrorism. Han belönades för sina analyser av hur terrorismen kunnat länkas till Sverige. Själv bloggar han på sin fritid om terrorism. Men att personerna i föreningen Security & Human Development mest bloggar pro-marockanska ”information” om Västsahara, det hade han inte uppmärksammat nämnvärt.

– Ja, att de är för autonomi, som lösning på Västsaharakonflikten, det har jag sett, säger Per Gudmundsson, som fick ett pressmeddelande att han utsetts. I pressmeddelandet beskrevs även den då nystartade föreningen med länk till deras hemsida. Föreningens ordförande hade tidigare även lämnat kommentarer på Gudmundssons blogg.

– Men föreningens hemsida tycks inte fungera numera? Är det inte märkligt att man tar emot pengar av en okänd förening?

– Nja, det förekommer att det delas ut stipendier. Det är inget ovanligt.

– Finns det någon organisation eller pris du inte skulle ta emot?

– Lenin-priset. Det finns ju så klart organisationer som jag inte skulle ta emot från.

– Hur kan du veta att pengarna inte kommer från Marockos ambassad? Om de i föreningen driver pro-marockanska frågor? Varför är de så engagerade?

– Ja, det är väl samma sak varför andra människor är engagerade i olika frågor.

– Är det rimligt att liten förening kan dela ut en så stor summa?

– Föreningens ordförande är en slags afärsman. För en företagare är det inga stora belopp.

– Hade det varit skillnad om det varit en etablerad förening?

– Nu när du frågar, så är det klart att jag funderar på lämpligheten.

– De rödgröna är eniga om att erkänna Västsahara. Kan stipendiet vara ett sätt att försöka påverka en opinionsbildare i en aktuell fråga?

– Nä, jag tror faktiskt inte. Tror inte att jag lyckats påverka några beslut.

– Du skriver att du fått uppgiften om en koppling mellan Polisario och AQIM av en erfaren och kunnig parlamentariker.

– Jag kan inte berätta vem, då skulle jag befinna mig på ett sluttande plan. Då vill ingen berätta saker för mig, säger Per Gudmundsson.

Per Gudmundsson har inte återlämnat stipendiet. Men i en ledarblogg 22/12 2012 tar Per Gudmundson tillbaka påståendet att det finns kopplingar mellan Polisario och Al Quaida och tackar forskare som informerat honom.

”Per Gudmundson tog tillbaka påståendet att det finns kopplingar mellan Polisario och Al Quaida.”

Propagandamaskin gör självmål? Den pro-marockanska linjen förs fram på tre fronter. Svenska Dagbladets ledarsida, en grupp moderata riksdagsmän (varav en numera är minister) och föreningen Security & Human Development.

David Eriksson och Elias Belkouce är medlemmar i föreningen Security & Human Development. I ett stort antal inlägg på sajten Newsmill, har de två ventilerat sina åsikter om Västsaharakonflikten, exempelvis:

”Polisario är redan infiltrerat av Al Qaida.” och ”Ett separerat Västsahara skulle med all säkerhet innebära en omedelbar failed state.” (Newsmill, 18/5 2010).

Liknande åsikter har de moderata politikerna Ewa Björling, Göran Lindblad och Ulf Sjösten:

”En rörelse (läs POLISARIO)... som tidigare gjort sig känd för att inte backa för terror som förhandlingsredskap.” och ”Konflikten i Västsahara får inte övergå i en enpartistat eller ett oroligt Västsahara som riskerar att bli en grogrund för terrornätverk och en krutdurk som riskerar hela regionens stabilitet.” (GP, 21/8 2007).

Sist men inte minst argumenterar ledarskribent Per Gudmundsson på temat ”failed state”:

”En dag ska den marockanska överhögheten avvecklas, men nu behövs inte ännu en instabil stat som pendlar mellan jihadism och kommunism.” (SvD, 15/11 2012).

När liknande argument, Al-Qaida, instabila stater, etcetera, förs fram från tre olika håll och det bevisligen betalas ut rejäla penningssummor till en av de inblandade, så är frågan om inte den marockanska propagandamaskinen nu gjort självmål?

Arto Valtonen

KRÖNIKAN

Att börja i det lilla

I december i fjol röstade svenska riksdagen igenom att Sverige ska erkänna Västsahara som en självständig nation. Ett stort beslut, naturligtvis, som sände eko över hela världen.

Ända sedan den första dagen då jag stod i höstrusket på Uppsalas gator och samlade in pengar och namnunderskrifter för Västsaharas frihet har just ett erkännande av Västsahara varit en av hörnstenarna i kampen för ett fritt Västsahara. Ett Sverige som erkänner Västsahara stärker moralen hos det västsahariska folket, underlättar för oss när vi tar kampen vidare mot Marockos ockupation och, inte minst, öppnar dörrarna för andra länder att göra samma sak. Nu är det upp till den svenska regeringen att verkställa riksdagens beslut. Räkna med att vi är många i riksdagen som kommer att ligga på i den frågan.

Men lika fort som vi korkar upp champagneflaskorna infinner sig osäkerheten. Vad spelar det för roll om lilla Sverige gör något? Är det ändå inte stormakterna som bestämmer när det verkligen gäller? USA, Frankrike och andra stora länder har mycket makt, men man ska inte underskatta vad små oberoende stater kan åstadkomma. Vad enskilda länder gör – och inte gör – följs mycket noga runt om i världen. Om detta vittnar exempelvis Marockos hetsiga reaktioner på riksdagens erkännande. Nästan all progressiv utveckling på det internationella planet startar med att ett land tar första steget. När detta är gjort följer andra efter, och så är bollen i rullning. Se på avskaffandet av Apartheid – det var knappast USA eller Storbritannien som satte bollen i rullning i den industrialiserade världen, snarare två smålän-

der i Europas utkant; Norge och Sverige. Vem hade en aning om att den Arabiska våren började i protestlägret Gdeim Izik, spred sig till en landsortsstad i Tunisien och sedan var ett faktum?

Jag var nyligen i Danmark och träffade politiker både från Folketinget och den danska regeringen. När vi tog upp det svenska erkännandet och vår uppmaning om att Danmark borde gå samma väg nickade de intresserat. Ja, om Sverige verkligen sätter ned foten i frågan då är det inte direkt långsökt att tro att våra nordiska grannar kommer att gå samma väg. Och vem kan då förneka att bollen är i rullning för ett erkännande på bred front?

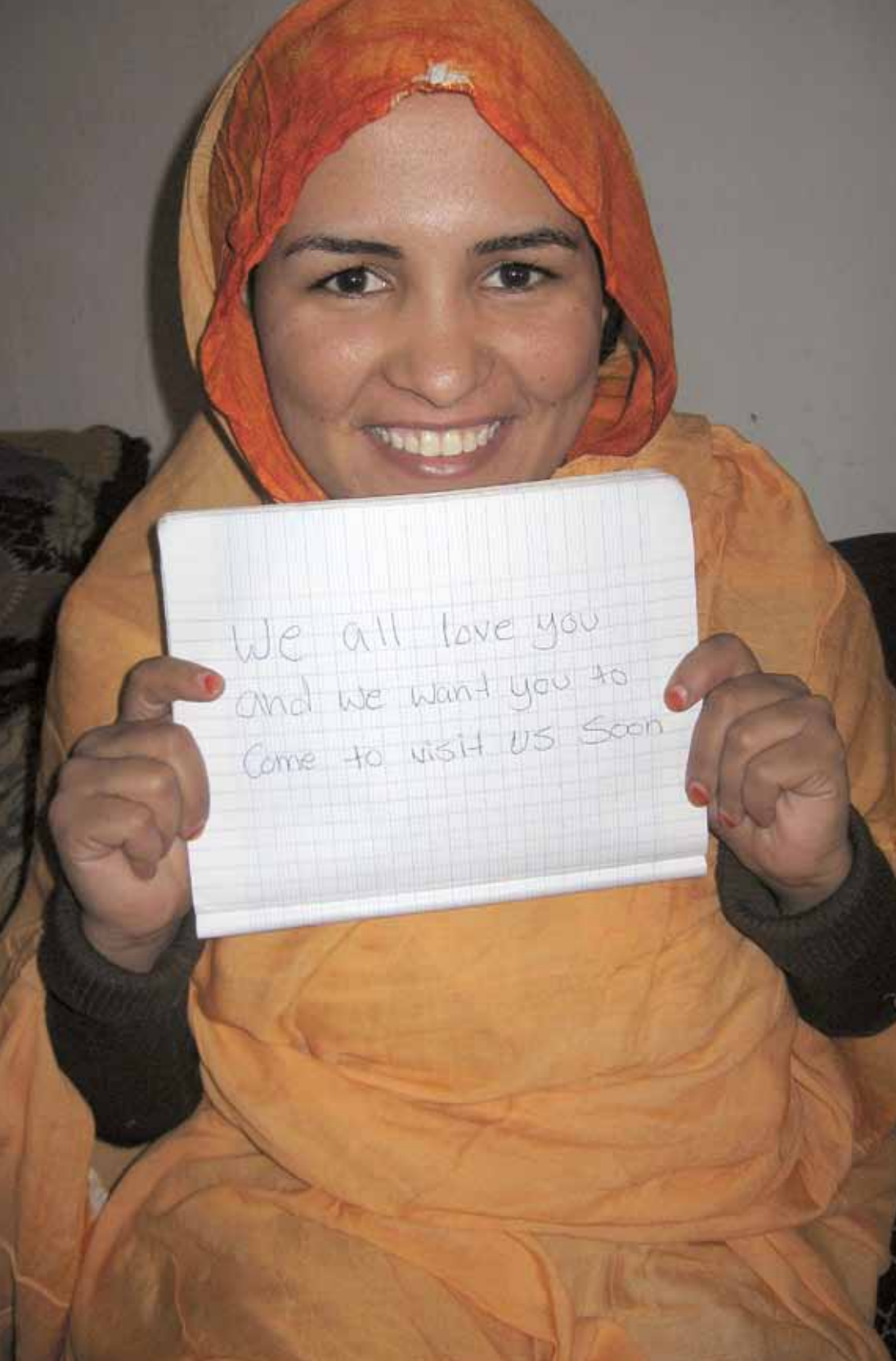
Ett erkännande av Västsahara är bara ett exempel på hur ett enskilt land kan göra skillnad för det västsahariska folket. Fiskeriavtal är oftast sådant som bara glider igenom utan debatt inom politiken. Men vi i riksdagen har fått regeringen att rösta nej till fiskeavtalet med Marocko. Andra länder har hakat på. Och i fjol stoppade EU-parlamentet fiskeavtalet helt och hållet. Det är en rätt stor skillnad mot 2006, då Sverige som enda land i EU röstade mot fiskeavtalet. Nu är avtalet stoppat - även om EU-kommissionen nu försöker få igenom det igen. Stora förändringar börjar helt enkelt i det lilla.

I kampen för ett fritt Västsahara ska vi därför inte glömma: Det har betydelse vad vi gör i Sverige. Det har betydelse vad DU, JAG och VI gör tillsammans. Vi är alla en del av samma värld.

Jens Holm, (V), riksdagsledamot



JENS HOLM



27

februari fyller den väst-sahariska staten SADR (Väst-sahariska demokratiska arabrepubliken) 37 år.

1976

utropade västsaharierna sin stat, som är erkänd av cirka 80 länder.

5

december tog den svenska riksdagen beslutet att Sverige bör erkänna den väst-sahariska staten SADR.

30

procent av flyktningbarnen väger för lite.

Tack Sverige!

Den svenska riksdagens beslut om ett erkännande av Västsahara togs emot med stor glädje av väst-saharierna i december. Nu väntar alla på ett svenskt regeringsbeslut samt fler positiva reaktioner från omvärlden.

Najla på bilden ovanför är född och uppvuxen i flyktinglägren i Algeriet. I sin anteckningsbok skriver hon här en hälsning till svenska ungdomar: "We all love you and we want you to come to visit us soon."

1997

startade Polisario en unik skola för intellektuellt funktionshindrade barn i flyktinglägren.